

ภพ. ๒๒
วันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕
เวลา ๑๔.๐๘

สลด.
ส่ง : กพต.
รับที่ : ๕4787/65
12 พ.ค. 2565 เวลา 13.50 น.

ที่ สม ๐๐๐๓/๑๘

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีการจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาข้อเสนอแนะ ที่ ๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีกล่าวอ้างว่าหน่วยงานราชการ สถานศึกษา รัฐวิสาหกิจ รวมถึงหน่วยงานเอกชน ไม่มีบริการห้องน้ำสาธารณะที่รองรับการใช้งานของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศสภาพ จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๔๒ เพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. ความเป็นมา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าหน่วยงานราชการ สถานศึกษา รัฐวิสาหกิจ รวมถึงหน่วยงานเอกชน ไม่มีบริการห้องน้ำสาธารณะที่รองรับการใช้งานของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศสภาพ จึงมีมติให้ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นสมควรเสนอข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางดังกล่าวเกี่ยวกับการจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

/ต่อคณะ...

ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้ง การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ให้มีผลในทาง ปฏิบัติโดยเร่งด่วน

๔. สาระสำคัญของเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาตามหน้าที่และอำนาจแล้วเห็นว่า การจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ที่ต้องคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางเพศและความปลอดภัย บนพื้นฐานการเคารพเสรีภาพในความเป็นอยู่ส่วนตัว และเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคล ทุกเพศและทุกวัย ทำให้การจัดให้มีห้องน้ำตามเพศสรีระอันเป็นเพศแต่กำเนิด ได้แก่ ห้องน้ำชายและห้องน้ำหญิง มีผลกระทบต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศบางกลุ่มที่ไม่อาจใช้ห้องน้ำได้ตรงตามอัตลักษณ์ทางเพศหรือ ตามการแสดงออกทางเพศของตนได้ การจัดให้มีห้องน้ำสาธารณะในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จึงเป็นเรื่องที่สมควรได้รับการพิจารณาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ อันนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยและการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นสมควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือ คำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ต่อคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน ๓ สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยในส่วนของคณะรัฐมนตรี ควรดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ระยะสั้น ให้มอบหมายหน่วยงานของรัฐพิจารณากำหนดนโยบาย มาตรการ หรือ แนวทางในการใช้ห้องน้ำในสถานที่ราชการและหน่วยงานอื่นในกำกับของรัฐ โดยส่งเสริมให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศสามารถใช้ห้องน้ำได้ตามเพศสภาพหรืออัตลักษณ์ทางเพศตามเจตจำนงของตนได้ โดยให้พิจารณาบริหารจัดการจากห้องน้ำที่มีอยู่แล้ว หรืออาจเพิ่มเติมห้องน้ำสำหรับบุคคลทุกเพศนอกเหนือ ไปจากห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง และห้องน้ำคนพิการ

๔.๒ ระยะยาว ให้มอบหมายหน่วยงานของรัฐทำการศึกษาและออกแบบการจัดทำห้องน้ำ ว่า ห้องน้ำสาธารณะควรมีลักษณะอย่างไรจึงจะรองรับการใช้งานของบุคคลทุกคนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปตาม หลักความเสมอภาคของบุคคล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการ จัดให้มีห้องน้ำ ที่สามารถรองรับการใช้งานของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย และต้องไม่มีกฎหมายหรือ ข้อห้ามหรือ อุปสรรคต่อการที่บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะเลือกเข้าห้องน้ำตามอัตลักษณ์ทางเพศของตน ทั้งนี้ ควรให้ประชาชนทุกภาคส่วน เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้มีครรภ์ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะประกอบการดำเนินการดังกล่าวด้วย

/๔.๓ ให้มอบ...

๔.๓ ให้มอบหมายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่จัดบริการสาธารณะอื่นที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศให้แก่บุคลากรภาครัฐและประชาชนทั่วไป

ทั้งนี้ การดำเนินการทั้งสามข้อข้างต้น ต้องนำหลักการไม่เลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมถึงการนำหลักการยอร์กยาคาร์ตา ๑๐+ (เป็นแนวปฏิบัติสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในประเด็นวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ) และหลักการ SOGIESC (ซึ่งประกอบด้วย Sexual Orientation: SO-รสนิยมทางเพศ, Gender Identity: GI-อัตลักษณ์ทางเพศ, Gender Expression: GE-การแสดงออกทางเพศภาวะ และ Sex Characteristic: SC-เพศสรีระ) รวมทั้งความเห็นทั่วไปที่ ๑๕ ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ไปเป็นแนวทางด้วย

๕. ข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ที่ ๒/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง ต่อไปดังรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๔๘ (ประชุมพร)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๘